

ČAS MINULÝ: PRETÉRITO

ČAS NEDOKONAVÝ IMPERFEKTUM (imperfecto)

Morfematická struktura

Slovesa pravidelná

Tvary imperfekta se tvoří u pravidelných sloves odtržením koncovek **-ar,-er,-ir** od infinitivu a připojením následujících koncovek:

U sloves končících na **-ar**:

-ava	-ávamos	andar	andava	andávamos
-avas	-áveis		andavas	andáveis
-ava	-avam		andava	andavam

U sloves končících na **-er** a **-ir** jsou koncovky imperfekta stejné:

Slovesa končící na **-er**.

-ia	-íamos	viver	vivia	vivíamos
-ias	-íeis		vivias	vivíeis
-ia	-iam		vivia	viviam

U sloves končících na **-ir**:

-ia	-íamos	partir	partia	partíamos
-ias	-íeis		partias	partíeis
-ia	-iam		partia	partiam

Slovesa nepravidelná

Slovesa, která mají nepravidelné časování v imperfektním čase, jsou: *pôr, ser, ter a vir*. Také slovesa odvozená vykazují stejnou nepravidelnost v konjugaci a jsou uvedeny vždy pod tabulkou příslušného slovesa.

<i>pôr</i> „položít“	
punha	púnhamos
punhas	púnheis
punha	punham

antepor „dát přednost“, *apor* „připojit“, *decompor* „rozložit“, *expor* „vyložit“, *impor* „vnutit“, *indispor* „rozčilit“, *opor* „postavit do cesty“, *pressupor* „předpokládat“, *repor* „nahradit“, *sobrepor* „položít na sebe“, *sobrepor* „podložit“, *supor* „předpokládat“, *transpor* „překročit“.

ser „být“	
era	éramos
eras	éreis
era	eram

ter „mít“	
tinha	tínhamos
tinhas	tínheis
tinha	tinham

Abster-se „zdržet se“, *conter* „obsahovat“, *deter* „zadržet“, *entreter* „bavit“, *manter* „udržet“, *obter* „získat“, *reter* „zadržet“, *suster* „podepřít“.

vir „přijít“	
vinha	vínhamos
vinhas	vínheis
vinha	vinham

Advir „přihodit se“, *contravir* „odvětit, porušit“, *intervir* „zasáhnout“, *provir* „pocházet“.

Sémantický rozbor imperfekta

Imperfektum se překládá do češtiny obvykle jako nedokonavé sloveso. „Charakterizuje děj predikátoru jako předcházející před výpovědní událostí, aspektově imperfektivní, bez vztahu k přítomnosti. Má tedy temporální **význam neaktuální**.“¹ Užívá se pro vyjádření atelických událostí a stavů, tedy dějů časově neohrazených: *Não me lembrava de nada* . „Na nic jsem si nevzpomínal.“

Dále se používá k vyjádření dějů a událostí opakujících se v minulosti. Má tedy pluralizační **iterativní/repetitivně** povahu.

¹ Zavadil, Čermák (2010:282).

Používá se také k **nahrazení podmíňovacího způsobu**. Často se tzv. kondicionál nahrazuje imperfektem v neformální mluvené i psané řeči, kde zcela jednoznačně převažuje a nemá hodnotu nižšího stylu.

Consecutio temporis (**souslednost časová**)

Vyjádření temporálního kopretérního významu je patrné i ze souvětí přímo modálních, kde se používá ve větách s modálním významem reálným, kde diktum (obsahová věta vedlejší) vyžaduje indikativ a časově zahrnuje výpovědní událost predikátoru věty hlavní, které je v jednom z minulých časů: Řekl, že je nemocen. Disse que estava doente.

← _____ **Disse (Řekl),** _____ →
← _____ **que estava/ESTÁ doente (že je nemocen)**
_____ →

Řekl, že je nemocen.

VH – MINULÝ ČAS

VV přítomný ----- imperfektum

Disse que estava doente.

Řekl, že je nemocen _____ **VÚ** _____
_____ **/Řekl, že je nemocen VÚ/** _____

Vid a povaha slovesného děje

Imperfektum má kurzivní povahu a v portugalštině se používá k líčení základního děje, k popisu **procesuálně pojatých** okolností děje, jako je **popis prostředí, popis účastníků** děje. Často je **časově neohraničeno**, vyjadřuje tedy **děje atélické**, přestože existují situace **implikující možnou terminativnost**:

Eu estava à tua espera desde ontem. „Od včerejška jsem na tebe čekala. (už nečekám).“

Co se týče **povahy slovesného děje**, je zajímavá možná časová transpozice perifrastické vazby vyjadřující význam aktuální **durativnosti v minulosti**, jehož základním výrazovým prostředkem je perifráze **estar+a+infinitiv** a který charakterizuje děj jako

aktuálně probíhající v momentě, kdy se odehrával děj druhé věty: *Estava a tomar banho quando telefonaste.* “Zrovna jsem se koupal, když jsi volal.“

Era de noite/tinha treze anos

